

THE ROLE OF THERAPEUTIC STORIES IN IMPROVING THE ATTITUDE-BEHAVIOURAL RISK CONDUCT IN CHILDREN

Maria Dorina Pașca
Assoc. Prof. PhD., UMFSTTârgu Mureș

Abstract: By its conceptual identity, the therapeutic story try and in most cases , manages , to improve and/or even to stop certain behavior of risk that can become in time the characteristic features . In this context, the therapeutic story can represent the 'cure' of such situations, especially when it is addressed to the patient/customer-child

Keywords: child, risk management, therapeutic story, identity, abstract, behavior

Periplul nostru cognitiv pornește de la a găsi contextul identității conceptuale a celor două entități și anume , povestea terapeutică și conduita de risc în contextul atitudinii comportamentale vizând fundamentarea lor .

Astfel , după Sillamz N(1996) Dicționarul de psihologie-Larousse , se pornește de la :

- a)-conduită - ansamblu de acțiuni prin care un organism caută să se adapteze la o situație determinată ; este un răspuns la o motivație , punând în joc componente psihologice , motorii și fiziologice ;
- b)-atitudine -maniera de a fi pus într-o situație ; poate fi personală , subiectul le percepe ca făcând parte integrantă din personalitatea sa , ceea ce face ca atitudinile să fie foarte înrudite cu trăsăturile de caracter ;
- c)comportament -conduită a unui subiect luat în considerare într-un mediu și într-o unitate de timp dată , având întotdeauna un sens , putând să corespundă căutării unei situații sau unui obiect susceptibil , să reducă tensiuni și să satisfacă trebuințele individului ;

În acest context ,decodificarea prin povestea terapeutică a conduitei de sine , vine să sublinieze strategia , prin care mesajul transmis , are impactul dorit asupra receptorului (R)-în cazul nostru –copilul , de către emițător (E) ce poate avea identitatea psihoterapeutului , psihologului , consilierului școlar , cadrului didactic și de ce nu , chiar și pe cea a părintelui .

Așadar , povestea terapeutică , Pașca M.D și Tia T.(2007) nu face altceva decât să transmită , pe baza celor relatate , o experiență de viață , o stare de fapt și care să aibă un rol în găsirea unei soluții , implicând „ povestitorul” cu întreaga sa personalitate . Ea trebuie să țină cont de particularitățile de vârstă a celui căruia i se adresează știind că el , cuvântul , poate să aibă puterea să vindece , are forță terapeutică , clădește sau dărâmă , doare dar și iartă .

Să reținem faptul că , povestea terapeutică :

- „comprimă” prin narare , experiențe de viață ;
- are un scop bine definit ;
- mesajul se desprinde din context ;
- nu se citește , ci se povestește (se spune) ;
- nu trebuie explicată ;

- în „arhitectura” sa pornește de la :

- a)- indicații terapeutice ;
- b)- efecte dorite

De asemenea , să ținem cont de :

- unde - locul în care se spune povestea (spațiul)
- când - timpul în care se spune povestea (timpul astral)
- cum - modul în care sunt prezentate evenimentele din poveste (modalitate de exprimare)
- cât – cantitatea văzută ca și calitate a expresiei verbale (1-2 povești- să primeze calitatea)
- de ce - motivul pentru care apelăm la povestea terapeutică (motivația, mesajul)

astfel încât relația dintre cauză și efect să reprezinte chintesența a ceea ce prin acest instrument psihoterapeutic , putem să rezolvăm o situație – problemă ivită într-o anumită conjunctură dată și la un moment surprins într-o contextualitate cognitivă sau nu legată de copil .

Totodată, în practica aplicării poveștilor terapeutice, putem porni de la Kellmer, Pringle M(2000- după Pașca M D-2008) cele zece comandamente legate de educarea unui copil-în cazul nostru, din perspectiva dezvoltării armonioase a personalității sale, făcând în așa fel încât să ameliorăm conduitele de risc atitudinal-comportamental, deci:

- Oferiți-i copilului o mare parte din timpul și înțelegerea dumneavoastră, jocul cu copilul și lectura sunt mult mai importante decât un mesaj bine făcut;
- Copilul are nevoie de experiențe noi și de comunicare permanentă, ceea ce îi oferă și asigură dezvoltarea spirituală;
- Oferiți-i copilului îngrijiri permanente, coerența iubitoare, ceea ce este de o importanță fundamentală pentru sănătatea sa spirituală, la fel cum alimentația corectă este esențială pentru sănătatea corpului;
- Copilul va fi stimulat să se joace singur sau cu alți copii, ceea ce îi permite: explorarea, imitația, construcția și creația;
- Părinții trebuie să-i dea copilului responsabilități din ce în ce mai mari, deoarece simțul responsabilității se dezvoltă prin activități practice;
- Fiecare copil este unic în felul său, astfel că părintele trebuie să-și adapteze comportamentul la caracteristicile acestuia;
- Atunci când nu suntem de acord cu comportamentul copilului, manifestarea dezaprobarii trebuie să țină cont de temperament, vârstă și capacitatea de înțelegere a copilului;
- Copilul nu trebuie amenințat cu pierderea dragostei sau cu abandonul, părinții pot respinge comportamentul copilului, dar nu-și pot respinge propriul copil;
- Părinții nu trebuie să aștepte recunoștință, deoarece copilul nu și-a solicitat nașterea.

Dacă analizăm cele menționate anterior, vom observa că este absolut necesar ca relația și comunicarea dintre părinte și copil să fie una care să manifeste:

- înțelegere,
- acceptare,
- optimism,
- cunoaștere,
- toleranță

in asa fel încat, ele:

- conduita,
- riscul,
- atitudinea

comportamentale să fie cele care să determine în timp puține stări (sau dacă se poate deloc) conflictuale.

Și cu toate acestea, datorită complexității vârstei copilăriei (până la 12ani) văzută și prin prisma achizițiilor acumulate în această perioadă cât și a oscilării valorilor umane privite prin prisma bio-psiho-socială pe care copilul o trăiește , conduita sa manifestată în timp , prin atitudine și comportament , poate la un moment dat să surprindă identitatea sa de risc , determinând noi abordări ce apar pe un fond al non-valorilor .

În acest moment , „valori” ca :

- 1- iritabilitatea (comportament certăreț) ;
- 2- dezinteresul (în special față de școală) ;
- 3- nerespectarea unor reguli ;
- 4- negativismul ;
- 5- lipsa de respect (impolitețea) ;
- 6- refuzul ;
- 7- izolarea (lipsa de comunicare și relaționare) ;

se regăsesc ca „teme” ale poveștilor terapeutice venite ca modalitate de conștientizare la această vârstă , a riscului conduitei de risc si-a atitudinii comportamentale .

Din punct de vedere metodologic , ne vom rezuma la următoarele povești terapeutice , Pașca MD (2008) și anume : (se va face corepondența între ierarhizare și poveste

1.Povestea ariciului Pogonici

a)-indicații terapeutice :

- comportament certăreț ;
- iritabilitate ;

b)-efecte dorite :

- reducerea agresivității interpersonale

Într -o pădure trăia un arici care obișnuia să rupă flori și să le strivească . Într-o zi , o căprioară îl văzu rupând flori și-l întrebă de ce face acest lucru . Pogonici simți cum îl cuprinse supărarea .

-Vezi-ți de treaba ta , că mă superi , zise ariciul .

-Dar nu e bine să rupi flori degeaba , că nu ți-au făcut nici un rău , îi răspunde căprioara .

Ariciul plecă mai departe . La marginea lacului văzu un iepuraș care dormea . Ariciul începu să fluiere tare :

-Hei , nu vezi că dorm ? strigă iepurașul supărat .

-Puțin îmi pasă , zise ariciul și plecă mai departe .

Zilele care urmau trecură la fel . Cu fiecare zi , ariciul Pogonici se simțea tot mai singur pentru că nimeni nu mai voia să se joace cu el .

Într-o seară , în timp ce se întorcea acasă , ariciul căzu într-o groapă . Zadarnic strigă după ajutor , pentru că nimeni nu veni .

2. Povestea lui Bibi

a)-indicații terapeutice

- dezinteres ;
- dificultăți școlare ;

b)-efecte dorite :

- înțelegerea importanței școlii ;
- prevenirea abandonului școlar ;
- responsabilizarea elevilor față de rezultatele școlare ;

Bibi era un pui de leu foarte drăgălaș . Pe el nu-l interesau sfaturile tatălui său , care voia să-l învețe tactica vânătorii , pescuitului și a apărării de alte animale , pentru că jungla era periculoasă , fie și numai dacă te rătăceai în ea . În timp ce frații săi învățau aceste lecții de viață , Bibi stătea toată ziua la soare , se bronză sau se strâmba cu maimuțele și se întrecea la înot cu broaștele .

Într-o zi , Bibi a fost atacat de un tigru și , cum el lipsise în ziua în care tatăl său îi învățase cum să facă față acestui pericol , nu a știut ce să facă .

Speriat de moarte , și-a strigat din toată puterea frații și surorile , care l-au salvat în ultima clipă . Bibi s-a hotărât atunci să-și viziteze tatăl și să-l roage să-l învețe tot ce consideră că iar fi necesar . El a promis că va munci de două ori mai mult pentru a recupera timpul pierdut . Tatăl a acceptat și Bibi a făcut progrese foarte rapid .

După mai mulți ani , i-a succedat tatălui său la tron . În calitate de rege al animalelor , le-a explicat copiilor importanța cunoașterii pentru învingerea greutăților vieții .

3) Povestea lui Lapinot

a)- indicații terapeutice :

- nerespectarea regulilor din interiorul unui grup ;

b)-efecte dorite :

- favorizarea unei mai bune discipline în clasă sau acasă ;

Lapinot era un iepuraș tare distrat , care întotdeauna își deranja colegii în clasă . La școală se agița de coama leului , îi dădea șuturi șoricelului sau trăgea de coadă maimuța .

În clasa sa erau un urs și o cămilă care îl găseau comic și care făceau ca el , dar celelalte animale îl găseau nesuferit și nu se jucau cu el .

Într-o zi , Lapinot a vrut să se joace cu girafa , dar aceasta i-a zis :

-Nu vreau să mă joc cu tine pentru că tu mă lovești tot timpul și mă deranjezi când lucrez . Mă voi juca cu tine când vei merita .

Lapinot i-a răspuns girafei :

-Puțin îmi pasă că nu vrei să te joci cu mine !

În sine sa , Lapinot s-a simțit trist și supărat . Atunci și-a zis : „Aș vrea să am mulți prieteni cu care să mă joc toată ziua . M-am săturat ca toată lumea să se plângă de mine ” .

Ce credeți că ar putea face Lapinot pentru a câștiga încrederea girafei și a deveni prietenul ei ?

4) Povestea piticului care nu vrea nimic

a)-indicații terapeutice :

- negativism ;
- lipsă de implicare în activitate ;
- socializare nevăzută ;

b)-efecte dorite :

- înțelegerea noțiunii de colaborare și acceptare ;

Într-o casă în pădurea îndepărtată , trăia o familie formată din : tată , mamă și fiică. Fetița se obișnuise să spună „nu” la toate solicitările pe care i le adresau părinții . Dacă mama o ruga să facă ceva , fetița o refuza imediat , spunând că nu-și murdărește mâinile sau că nu are chef să se ridice din pat la ora aceea .

Și azi așa , mâine așa , fetița i-a adus la disperare pe părinții săi , încât mama l-a rugat pe spiritul pădurii să o ajute . Acesta , înduioșat de rugămințile repetate ale femeii , luă înfățișarea unui pitic simpatic și se ascunsese în pletele fetiței .

La ora mesei , mama o strigă pe fetiță spunându-i că i-a pregătit prăjitura ei preferată . Bucuroasă , fetița vru să răspundă chemării mamei , dar simți că nu mai poate scoate niciun sunet din gură , cu excepția unui „nu” răgușit . Situația se repeta ori de câte ori voia să spună „da” , din gura sa ieșea „nu” .

Tocmai când se simțea mai disperată , piticul îi apărui înaintea ei și îi zise : „NU te speria , eu sunt piticul care te ajută să zici „nu” . Pentru că ai zis de prea multe ori „nu” , m-am gândit că vrei să stai permanent cu tine ” .

-Ce prostie !zise fetița . Eu vreau să pot spune și „da” atunci când îmi place ceva .

-Atunci trebuie să înveți să spui și „da” . Dacă vei continua să spui „da” numai când îți convine , vei rămâne blocată în această situație . Este important să ții cont și de dorințele celorlalți , mai zise piticul .

Fetița a înțeles vorbele piticului și de atunci , nu a mai abuzat de „nu” .

5) Norul și Soarele

a)-indicații terapeutice :

- lipsa de respect ;
- impolitețea ;

b)-efecte dorite :

- renunțarea la obiceiul cuiva de a se bate cu altcineva ;

Se spune că odată băiatul cel mic și cuminte al Vântului se plimba liniștit prin văzduh . O zarvă puternică îl făcu să rămână nemișcat . Soarele și un nor se certau de zor :

-Numai tu ești de vină!Mi-ai dat cu o rază în ochi și m-ai trezit din somn! striga Norul .

-Ba nu ! Tu ești vinovat !Mi-ai acoperit fața ! striga și mai puternic Soarele .

-Tu ești !pentru că , în loc să-ți ceri scuze ,mi-ai scos limba și te-ai strâmbat.

-Nici tu nu ți-ai cerut scuze . Mi-ai întors spatele și mi-ai acoperit chipul . Micul vânt a vrut să intervină , să-i potolească . Dar ... în zadar . Cine să-l asculte ?

Din ziua aceea Soarele și Norul au devenit dușmani . De câte ori aveau ocazia , își făceau rău unul celuilalt și se certau . Toate lumea știa că Norul , când plânge , înseamnă că Soarele l-a lovit cu o rază în ochi , iar când Soarele era acoperit de nori însemna că acesta s-a răzbunat .

Și , cu toate acestea , vântul cel mic este cel mai perseverent , căci , știindu-i și buni pe cei doi , nu se va lăsa până n-o să-i împace . A spus cineva că nu se poate ? Nu cred , pentru că știu că atunci când vântul promite ceva , îndeplinește cele promise .

În același context , al mesajului poveștii terapeutice , Peseschkian N (2005) îl întâlnim și sub forma :

6) Cuiburile murdare

O porumbiță își schimbase mereu cuibul . Mirosul puternic pe care îl făceau cuiburile în timp , era insuportabil pentru ea . Se plânse de asta cu amărăciune , în timp ce vorbea cu o porumbiță plină cu experiență , bătrână și înțeleaptă . Aceasta din urmă dăduse de câteva ori din cap și zise :

„Nu schimbi nimic schimbându-ți cuibul tot timpul . Mirosul care te deranjează nu vine de la cuiburi , ci de la tine !

7) Dă-i mâna ta !

Un om se scufundase într-o mlaștină în partea de nord a Persiei . Numai capul îi mai ieșea încă din mocirlă . Striga din toate puterile după ajutor . Curând se adună o mulțime de oameni la locul accidentului . Unul se hotărî să încerce să îl salveze pe bietul om .

„Dă-mi mâna , îi strigă . Te scot eu din mlaștină ” . Dar cel vârat în noroi continua doar să strige după ajutor și nu făcea nimic să-i îngăduie celui alt să-l ajute .

„ Dă-mi mâna ” , îi ceru omul de mai multe ori . Dar răspunsul era mereu doar un strigăt jalnic după ajutor . Atunci , altcineva se apropie și spuse : „Nu vezi că nu îți va da mâna niciodată ? Trebuie ca tu să îi dai mâna ta. Atunci îl vei putea salva !”.

Folosită ca terapie în acest context și ținând cont de procedurile sale de aplicare specifice , povestea terapeutică ajută la ameliorarea conduitei de risc atitudinal –comportamental , determinând în timp , noi abordări și conduite ale valorii umane , având ca actor social , copilul în perspectiva dezvoltării sale armonioase și sănătoase din punct de vedere moral .

BIBLIOGRAPHY

- 1.Paşca MD (2008)-Povestea terapeutică , ediția a-II-a, Ed.V Integral , București .
2. Paşca MD și Tia T (2007)-Psihologie și consiliere pastorală , Ed.Reîntregirea , Alba Iulia .
- 3.Peseschkian N(2005)-Povești orientale ca instrumente de psihoterapie, Ed. Trei , București .
- 4.Sillamy N(1996)-Dicționar de psihologie –Larousse-Ed.Univers enciclopedic , București .